

Datu valsts inspekcija

ADMINISTRATĪVO NAUDAS SODU APMĒRA NOTEIKŠANAS MEHĀNISMS UZŅĒMUMIEM UN FIZISKĀM PERSONĀM.

Gadījumos, kad Datu valsts inspekcijā (turpmāk- DVI) par piemērotāko korektīvo līdzekli, kas piemērojams pārzinim vai apstrādātājam par Vispārīgās datu aizsardzības regulas (VDAR) pārkāpumu, tiek izvēlēts administratīvais naudas sods, DVI, nosakot naudas soda apmēru konkrētajā gadījumā, ir jāņem vērā vairāki likumā noteikti kritēriji un apstākļi. Šī mehānisma publiskošanas mērķis panākt konsekvenci DVI piemēroto naudas sodu apmērā, padarīt efektīvāku lēmumu pieņemšanas procesu DVI iekšienē, kā arī, ievērojot tiesiskās paļāvības principu, padarīt pārziņiem, apstrādātājiem kā arī datu subjektiem atklātāku un paredzamāku uz tiem attiecināma sodu apmēra noteikšanas mehānismu. Tāpat, šī mehānisma publiskošanai, DVI ieskatā būs preventīva ietekme, jo pārziņiem un apstrādātājiem tiks sniegts priekšstats par VDAR pārkāpuma iespējamajām sekām.

I. Mehānisma piemērošanas jomas

Administratīvos pārkāpumus, par tiem piemērojamos sodus un amatpersonu kompetenci administratīvo pārkāpumu procesā iestādē, ievērojot AAL paredzētos administratīvās atbildības pamatnoteikumus, nosaka attiecīgo nozari regulējošajos likumos vai pašvaldību saistošajos noteikumos.¹ Personas datu aizsardzības jomā ir Vispārīgās datu aizsardzības regula, Fizisko personu datu apstrādes likums un likums “Par fizisko personu datu apstrādi kriminālprocesā un administratīvā pārkāpuma procesā”. Šis administratīvo naudas sodu apmēra noteikšanas mehānisms attiecas tikai uz VDAR pārkāpumiem, ko pieļāvuši pārziņi vai apstrādātāji- uzņēmumi vai fiziskas personas. **Šis administratīvo naudas sodu apmēra noteikšanas mehānisms neattiecas uz sodiem valsts un pašvaldību iestādēm kā arī likuma “Par fizisko personu datu apstrādi kriminālprocesā un administratīvā pārkāpuma procesā” pārkāpumiem.**

II. Administratīvo sodu apmēra noteikšanā piemērojamās normatīvo aktu prasības

Administratīvais pārkāpums ir personas prettiesiska, vainojama rīcība (darbība vai bezdarbība), par kuru likumā vai pašvaldību saistošajos noteikumos paredzēta administratīvā atbildība.² Administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas.³

¹ AAL 2.panta 3.punkts.

² AAL 5.panta 1.punkts.

³ AAL 13.pants.

Par personas datu aizsardzības pārkāpumiem piemērojamos administratīvo sodu veidus, tajā skaitā administratīvo naudas sodu un kritērijus un apstākļus, kas ņemami vērā, nosakot tā apmēru VDAR pārkāpuma gadījumā, ir noteikti **VDAR 83.panta 2.punktā, kā arī Administratīvās atbildības likuma 20. un 21.pantā.**

DVI vērš uzmanību, ka katra konkrētā gadījumā var nebūt piemērojami visi VDAR 83.pantā minētie kritēriji konkrēto faktisko apstākļu specifikas dēļ. Ņemot vērā iepriekš minēto, lai gan šajās vadlīnijās aprakstītais naudas soda apmēra noteikšanas process pēc noklusējuma katru reizi paredz ņemt vērā visus VDAR 83.panta 2.punkta kritērijus, tas paredz arī situācijas, kad pieļaujami izņēmumi un ļauj izņemt nepiemērojamos kritērijus no administratīvā naudas soda apmēra aprēķina.

Piemērs:

VDAR 83.panta 2.punkta j) apakšpunkts paredz administratīvā naudas soda apmēra noteikšanā ņemt vērā VDAR pārkāpuma ilgumu. Gadījumā, ja personas datu aizsardzības pārkāpums ir izpaudies kā personas datu neatļauta nosūtīšana izmantojot e-pastu, proti vienreizēja un pabeigta darbība, pārkāpuma ilgums nav ņemams vērā kā kritērijs administratīvā soda apmēra noteikšanā.

Tāpat DVI vērš uzmanību, ka atsevišķi AAL 20.pantā minētie vainu mīkstinošie un AAL 21.pantā minētie vainu pastiprinošie apstākļi pēc būtības nav piemērojami personas datu aizsardzības jomā. Šī iemesla dēļ šajā administratīvo naudas sodu apmēra noteikšanas mehānismā kā kritēriji ir iekļauti tikai AAL 20.panta 1.punkta 1.,2. un 4.apakšpunktā un 21.panta 1.punktā minētie apstākļi. Tomēr norādāms, ka izņēmuma gadījumā, ja īpašas apstākļu sakritības rezultātā tomēr būtu piemērojami arī citi AAL 20.panta 1.punkta un 21.panta apstākļi, DVI tos ņems vērā, rodot risinājumus un attiecīgi papildinot šo administratīvo naudas sodu apmēra noteikšanas mehānismu atbilstoši individuālajam gadījumam.

III. Administratīvo naudas sodu apmēra noteikšanas soļi

- 1.** Pēc Uzņēmumu reģistra datiem tiek noskaidrots uzņēmuma **gada apgrozījums**. Attiecībā uz fizisku personu tiek noskaidrota mēneša **vidējā darba samaksa** valstī pēc nodokļu nomaksas pēc jaunākajiem Centrālās statistikas pārvaldes datiem un tiek reizināta ar 12 (atbilstoši gada 12 mēnešiem);
- 2.** Uzņēmumiem- gada apgrozījums, fiziskām personām vidējā darba samaksa pēc nodokļu nomaksas, kas pareizināta ar 12, tiek dalīta ar 365, un tiek iegūts **aptuvenais dienas apgrozījums** vai **aptuvenā darba samaksa pēc nodokļu nomaksas vienā dienā**;
- 3.** Tiek noteikts reizinātājs, kas atspoguļo pārkāpuma smagumu (viegls, vidējs, smags, ļoti smags). Reizinātāju nosaka, ņemot vērā:

3.1. Vai ir noticis **procesuāls vai materiāls** VDAR pārkāpums;

VDAR 83.panta 4.un 5.punktā ir uzskaitīti pārkāpumi, par kuriem piemērojams vai nu 10 milj. euro un 2% vai 20 milj. euro un 4% liels sods. Šis dalījums atspoguļo likumdevēja, VDAR autoru ieceri sadalīt visus VDAR pārkāpumus divās grupās- smagākos (materiālos) un mazāk smagos (procesuālos).

3.2. Vai ir notikuši **viens vai vairāki** procesuāli un/vai materiāli VDAR pārkāpumi;

Visbiežāk DVI praksē tiek konstatējami nevis viena VDAR panta pārkāpumi, bet divi vai vairāk dažādi pārkāpumi reizē no vienas grupas (piem. divi materiālie, ļoti bieži, apstrādes principi un

datu subjekta tiesības) vai divi vairāki no abām grupām (piem. materiālie un procesuālie kā apstrādes principi, datu subjekta tiesības un pārkāpuma ziņošana uzraudzības iestādei).

Saskaņā ar VDAR 83.panta 3.punktu, kopējais soda apmērs nedrīkst pārsniegt summu, kas paredzēta par vissmagāko no pārkāpumiem.

Tādējādi, ja ar vienu un to pašu pārziņa vai apstrādātāja darbību vai bezdarbību ir notikuši vairāki VDAR pārkāpumi, visi pārkāpumi tiek apskatīti kopā administratīvais sods tiek aprēķināts kā par smagāko no tiem. Līdzīgi- ja ir noticis vairāku pantu pārkāpums un vismaz viens ir no materiālo (smagāku) pārkāpumu grupas, visi pārkāpumi tiek apskatīti kopā un administratīvais naudas sods tiek aprēķināts kā par materiālo pārkāpumu.

3.3. Izvērtējot pēc VDAR 83.panta 2.punktā a) līdz j) apakšpunktos noteiktos kritērijus un AAL 20.panta 1.punktā un 21.pantā noteiktos vainu pastiprinošos un mīkstinošos apstākļus, kas ir piemērojami personas datu aizsardzības jomā un konkrētajā gadījumā;

Tā kā katrs kritērijs var izpildīties lielākā vai mazākā mērā, katrs kritērijs attiecībā uz konkrēto gadījumu tiek novērtēts uz skalas.

Piemērs:

Izvērtējot pārziņa rīcību, lai mazinātu kaitējumu, kas nodarīts datu subjektiem, saskaņā ar VDAR 83.panta 2.punkta c) apakšpunktu, var nebūt sekojusi nekāda pārziņa rīcība kaitējuma novēršanai, šī rīcība var būt novēlota, saprātīgā termiņā veikta vai nekavējoša, ierobežota vai visaptveroša, neefektīva vai efektīva. Tādējādi pārziņa rīcība nav vērtējama kā kritērija izpildīšana vai neizpildīšana, bet gan niansētāks vērtējums uz skalas.

Tāpat tiek ņemts vērā, ka visi kritēriji pēc savas būtības nav vienādi nozīmīgi, izvērtējot personas datu aizsardzības pārkāpumu, tāpēc katram kritērijam ir piešķirts atbilstošs svars jeb ietekme uz rezultātu- administratīvā naudas soda summu.

Piemērs:

Pārkāpuma ilgums un skarto datu subjektu skaits pēc būtības ir nozīmīgāki administratīvā naudas soda noteikšanā nekā pārkāpēja sadarbības pakāpe ar uzraudzības iestādi pēc pārkāpuma izdarīšanas.

Materiālajiem un procesuālajiem pārkāpumiem piemērojamos kritērijus, to nozīmību un, tādējādi, svaru administratīvo naudas sodu aprēķinā skatīt tabulās III daļā.

4. Aptuvenais dienas apgrozījums vai aptuvenā darba samaksu pēc nodokļu nomaksas dienā, tiek pareizināta ar iepriekšējā solī iegūto reizinātāju, tādējādi iegūstot administratīva naudas soda **pamatsummu**;

5. Tiek veikta pamatsummas **individualizācija**, lai administratīvais naudas sods būtu **“efektīvs, samērīgs un atturošs”** saskaņā ar VDAR 83.panta 1.punktu. Tiek iegūta administratīvā naudas soda **gala summa**. Gala summa tiek pārbaudīta attiecībā pret VDAR 83.panta 4. un 5.punktā noteiktajiem administratīvā naudas soda griestiem;

VDAR 83.panta 1.punkts nosaka, ka sodu piemērošanai ir jābūt „efektīvai, samērīgai un atturošai”. Atsaucoties uz šo vispārīgo principu, tiek ņemti vērā visi citi, likumā neminēti apstākļi un attiecīgi tiek koriģēts soda apmērs- ievērojot, ka tas tiešām ir „iedarbīgs, samērīgs un atturošs”. Ņem vērā tajā skaitā, bet ne tikai, peļņu, darbinieku skaitu, īpašos statusus, piemēram, sociālais uzņēmums, soda ietekmi uz uzņēmuma maksātspēju, uzņēmuma plašāku nozīmi valsts un sabiedrības interesēs utt.

IV. Aprēķina tabulas

Iepriekšējās daļas 3.soļa izvērtējums tiek veikts, vadoties pēc sekojošajām aprēķina tabulām.

1.tabula. Normatīvajos aktos noteikto kritēriju izvērtēšana pēc skalas

Nr.p.k.	Normatīvo aktu pamatojums	Kritērijs vai apstākļi	Punktu skaits no ^a	Punktu skaits līdz ^b	Amplitūda ^c
1	VDAR 83(2) a)	Pārkāpuma ilgums	0	5	6
		Datu apstrādes apjoms	-2	3	6
		Skarto datu subjektu skaits	-2	5	8
		Skartajiem datu subjektiem izdarītais kaitējums	-3	5	8
5	VDAR 83(2) b)	Pārkāpums izdarīts tīši vai aiz neuzmanības	-2	2	5
6	VDAR 83(2) g)	Skarto personas datu kategoriju skaits	-1	1	3
7	VDAR 83(2) g)	Skarto personas datu kategorijas	-2	5	8
8	AAL 21(5)	Pārkāpuma izdarīšanas motīvs ir naidis pret tādām personas atšķirīgām iezīmēm kā rase, reliģiskā pārliecība, nacionālā piederība vai citas skaidri nosakāmas personas atšķirīgās iezīmes	0	4	5
9	VDAR 83(2) d)	Pārziņa vai apstrādātāja atbildības līmenis, ņemot vērā ieviestos tehniskos un organizatoriskos pasākumus	-2	2	5
10	VDAR 82(2) e)	Jebkādi iepriekšēji pārziņa vai apstrādātāja VDAR pārkāpumi	0	2	3
11	VDAR 83(2) j)	Rīcības kodeksu vai sertifikācijas mehānismu ievērošana	0	2	3
12	VDAR 83.2(h)/AAL 20(1)(4)	Veids, kādā uzraudzības iestāde uzzināja par pārkāpumu; Vai un kādā apjomā par pārkāpumu ziņoja pārzinis vai apstrādātājs/ Vai pie atbildības saucamā persona labprātīgi pieteikusies pirms izdarītā pārkāpuma atklāšanas	-2	2	5
13	VDAR 83(2) c)/ AAL 20(1)(2)	Pārziņa vai apstrādātāja rīcība, lai mazinātu kaitējumu datu subjektam/ pie atbildības saucamā persona labprātīgi atlīdzinājusi zaudējumu vai novērsusi nodarīto kaitējumu	-4	1	6
14	VDAR 83.2 f)	Sadarbības pakāpe ar uzraudzības iestādi	-2	2	5
15	VDAR 83.2 i)/ AAL 21(1)	Vai uzraudzības iestāde sadarā ar konkrēto pārkāpumu pret pārzini vai apstrādātāju ir vērsusi kādas korektīvās pilnvaras (VDAR 58.panta 2.daļa)/ prettiesiskā rīcība turpināta, neraugoties uz pilnvarotas amatpersonas prasību to izbeigt	0	2	3
16	AAL 20(1)(1)	Pie atbildības saucamā persona ir nožēlojusi izdarīto	-1	1	3

^a Minimāli piemērojamais punktu skaits, skalas minimālā iespējamā vērtība. Jo mazāks punktu skaits piemērots, jo lielākā mērā kritērijs tiek ņemts vērā kā vainu mīkstināošs un samazina administratīvā naudas soda apmēru.

^b Maksimāli piemērojamais punktu skaits, skalas maksimālā iespējamā vērtība. Jo lielāks punktu skaits piemērots, jo lielākā mērā kritērijs tiek ņemts vērā kā vainu pastiprinošs un palielina administratīvā naudas soda apmēru.

^c Amplitūda ļauj spriest par kritērija vai apstākļa svaru jeb ietekmi uz aprēķina rezultātu- administratīvā naudas soda summu.

2.tabula. Mehānisma neiekļautas vadlīnijas punktu skaita piešķiršanai atsevišķu kritēriju piemērošanai

Normatīvo aktu pamatojums	Apstākļi	Punktu skaits no	Punktu skaits līdz	Detalizēts novērtējums un komentāri	
VDAR 83(2) a)	Skarto datu subjektu skaits	-2	5	-2	1
				-1	2 līdz 10
				0	11 līdz 50
				1	51 līdz 100
				2	100 līdz 250
				3	250 līdz 500
				4	500 līdz 1000
				5	1000 un vairāk
VDAR 83(2) g)	Skarto personas datu kategoriju skaits	-1	1	-1	1
				0	2 līdz 5
				1	5 un vairāk
VDAR 83(2) g)	Skarto personas datu kategorijas	-2	5	-2 līdz 2	Nav skarti bērnu vai īpašo kategoriju personas dati
				2 un vairāk	Katrā situācijā, kad skarti bērnu personas dati
				3 un vairāk	Katrā situācijā, kad skarti īpašu kategoriju personas dati
VDAR 82(2) e)	Jebkādi iepriekšēji pārziņa vai apstrādātāja VDAR pārkāpumi	0	2	0	Iepriekšēju pārkāpumu nav
				1	Viens iepriekšējs pārkāpums ar citu būtību
				2	Atkārots pārkāpums par to pašu būtību Vairāki iepriekšēji pārkāpumi
VDAR 83.2(h)/AAL 20(1)(4)	Veids, kādā uzraudzības iestāde uzzināja par pārkāpumu; Vai un kādā apjomā par pārkāpumu ziņoja pārzinis vai apstrādātājs/ Vai pie atbildības saucamā persona labprātīgi pieteikusies pirms izdarītā pārkāpuma atklāšanas	-2	2	-2	Pārziņa vai apstrādātāja nekavējošs ziņojums par pārkāpumu pilnā apjomā
				-1	Pārziņa vai apstrādātāja ziņojums saprātīgā termiņā par pārkāpumu pilnā apjomā Novēlots pārziņa vai apstrādātāja ziņojums pilnā vai nepilnā apjomā
				0	Pārziņa vai apstrādātāja ziņojums saprātīgā termiņā nepilnā apjomā Neliels skaits vai viena datu subjekta sūdzība, kam sekojis arī pārziņa vai apstrādātāja ziņojums pilnā vai nepilnā apjomā
				1	Neliels skaits vai viena datu subjekta sūdzība Ievērojams skaits datu subjekta sūdzību, kam sekojis arī pārziņa vai apstrādātāja ziņojums pilnā vai nepilnā apjomā
				2	Ievērojams skaits datu subjekta sūdzību bez paziņojuma
				2	Ievērojams skaits datu subjekta sūdzību bez paziņojuma
VDAR 83.2 i)/ AAL 21(1)	Pārziņa vai apstrādātāja rīcība, lai mazinātu kaitējumu datu subjektam/ pie atbildības saucamā persona labprātīgi atļidzinājusi zaudējumu vai novērsusi nodarīto kaitējumu (Kritēriju nepiemēro, ja rīcība, lai mazinātu kaitējumu datu subjektam nav iespējama (nav iespējams novērst) vai to veikt prasītu nesamērīgu daudzumu resursu un laika pret nesamērīgi mazu vai tikai varbūtēju kaitējuma samazinājumu.)	-4	1	-4	Pēc pārkāpuma nav sekojusi nekāda rīcība kaitējuma novēršanai
				-3	Pēc pārkāpuma nekavējoties sekojusi efektīva un visaptveroša rīcība kaitējuma novēršanai, un ir labprātīgi pilnīgi vai daļēji atļidzināti zaudējumi (ja tādi pastāv un ir konkrēti novērtējami)
				-2 līdz -1	Pēc pārkāpuma nekavējoties sekojusi efektīva bet ne visaptveroša rīcība kaitējuma novēršanai Pēc pārkāpuma ar novēlošanos sekojusi efektīva rīcība kaitējuma novēršanai
				0	Pēc pārkāpuma ar novēlošanos sekojusi neefektīva vai ierobežota rīcība kaitējuma novēršanai
				1	Pēc pārkāpuma nav sekojusi nekāda rīcība kaitējuma novēršanai
VDAR 83.2 f)	Sadarbības pakāpe ar uzraudzības iestādi	-2	2	Visa pārējā pārziņa vai apstrādātāja rīcība izņemot rīcību, lai mazinātu kaitējumu datu subjektam un atļidzības izmaksa - jau izsvērtā iepriekšējā kritērija.	
AAL 20(1)(1)	Vai uzraudzības iestāde sadarā ar konkrēto pārkāpumu pret pārzini vai apstrādātāju ir vērsusi kādas	0	2	0	Nekādas korektīvās pilnvaras nav vērstas
				1	Korektīvās pilnvaras ir vērstas, ir sekojusi pārziņa rīcība, bet tā ir bijusi nepietiekama
				2	Korektīvās pilnvaras ir vērstas vairākas reizes, ir

	korektīvās pilnvaras (VDAR 58.panta 2.daļa)/ prettiesiskā rīcība turpināta, neraugoties uz pilnvarotas amatpersonas prasību to izbeigt				sekojusi pārziņa rīcība, bet tā ir nepietiekama Korektīvās pilnvaras ir vērstas vienu vai vairākas reizes, nav sekojusi pārziņa rīcība
--	--	--	--	--	---

3. tabula. Pārkāpuma smaguma un reizinātāja noteikšana pēc punktu summas procesuāliem pārkāpumiem.

Pārkāpuma smagums	Reizinātājs	Punktu skaits no	Punktu skaits līdz
Viegls	1	-23	-13
	2	-12	-2
Vidējs	3	-1	9
	4	10	20
Smags	5	21	31
	6	32	42
Ļoti smags	7	43	44

4. tabula. Pārkāpuma smaguma un reizinātāja noteikšana pēc punktu summas materiāliem pārkāpumiem.

Pārkāpuma smagums	Reizinātājs	Punktu skaits no	Punktu skaits līdz
Viegls	1	-23	-19
	2	-18	-14
	3	-13	-9
	4	-8	-4
Vidējs	5	-3	1
	6	2	6
	7	7	11
	8	12	16
Smags	9	17	21
	10	22	26
	11	27	31
Ļoti smags	12	32	36
	13	37	44